

Intervju s visokim predstavnikom, Paddy Ashdownom: “Nitko, pa ni međunarodna zajednica nije nepogrješiv”

Katolički tjednik: Vaš dolazak u BiH zbio se u trenucima teške napetosti na relaciji politički predstavnici BiH Hrvata – međunarodna zajednica, točnije visokog predstavnika Wolfganga Petritscha. Ovdašnji Hrvati su očekivali dalju konfrontaciju vašim dolaskom za visokog predstavnika, ali do toga, srećom nije došlo. Smatrate li da je u prošlosti međunarodna zajednica činila krive poteze prema Hrvatima u BiH?

Paddy Ashdown: Moramo biti iskreni i jasni, a to je da nitko pa ni međunarodna zajednica nije nepogrješiva. Ono što sa sigurnošću mogu reći je da niti jedna od grešaka, u bilo kojem segmentu, nije učinjena namjerno. Napetost koju spominjete u odnosima prouzročili su upravo oni koji bi trebali da se brinu o interesima građana BiH pa tako i Hrvata, a ne da su umjesto toga zbog nekih uskostranačkih i privatno-kriminalnih razloga posegnuli za neustvnim sredstvima nastojeći zaštititi ono što su stekli i to baš preko leđa onih za koje tvrde da ih zastupaju.

Katolički tjednik: Kako komentirate ulogu Katoličke crkve?

Paddy Ashdown: Katolička crkva, kao i ostale vjerske zajednice, igra veoma važnu ulogu u ponovnoj izgradnji zajednice i razumjevanja među različitim zajednicama. To je uostalom ono što sam neki dan rekao kardinalu Vinku Puljiću prigodom našeg susreta.

Katolički tjednik: Mnogi mediji i političari u svijetu

smatraju da projekat BiH pod protektoratom međunarodne zajednice nije dao očekivane rezultate. BiH je jedna od najsiromašnijih ali i najkorumpiranijih država Europe. Povratak prognanih je dobar samo na papiru. RS je i pored kozmetičkih ustavnih promjena ekskluzivni entitet srpskog naroda, zidovi i barijere između tri naroda su u stvarnosti silno prisutni... Stječe se dojam da je zemlja "na okupu" samo zbog prisile i da nikakva želja za zajedničkom državom u konačnici ne postoji?

Paddy Ashdown: Sjetite se Europe nakon drugog svjetskog rata, ogromna neuposlenost, crno tržište, korupcija i neimaština. Pogledajte Sjevernu Irsku 30 godine kasnije – nitko od katolika se nije vratio, a ovdje imamo oko milijun ljudi koji su se vratili na svoje. Ono što BiH nedostaje, a to se vidi i iz vašeg pitanja je okrenutost prema budućnosti, i manjak optimizma, iako svi potencijali pa i oni ljudski koji su najvažniji postoje. Mi možemo i želimo pomoći te to i činimo ali vi ste ti, građani BiH, koji moraju biti odlučujuća motorna snaga koji vuče prema europskim integracijama što je i konačna budućnost BiH.

Katolički tjednik: Iz Srbije već godinama sasvim otvoreno poručuju – to je ovih dana nakon Koštunice, Đinđića učinio i premijer Živković – da će eventualno otcjepljenje Kosova od SiCG dovesti to daljnjih promjena granica u ovom regionu tj. priključenje RS Srbiji?

Paddy Ashdown: Želim podvući ono što je Predsjedavajući Vijeća Ministara Adnan Terzić rekao, a to je da ovakvim izjavama ukoliko su točno prenešene, srbijanski državni dužnosnici nanose više štete sebi samima nego Bosni i Hercegovini. Kada bi Srbija pokušala prisvojiti RS taj pokušaj bi propao, a put Srbije prema Europi bio bi blokiran.

Podjsetio bih vas i na izjavu Javijer Solana-e koji je to isto rekao i zadnji put kada je srbijanski premijer dao sličnu izjavu, a to je da su dani kada se o granicama BiH odlučivalo

u Beogradu ili bilo gdje drugdje prošlost. Također naglasio bih da bi ste uvijek trebali biti oprezni sa medijskim izvješćima jer moje iskustvo sa gospodinom Živokovićem je da je on moderan europski orijentiran lider koji poštuje teritorijalni integritet i suverenitet BiH.

Katolički tjednik: Hrvati su najmalobrojniji narod u BiH. Većina hrvatske inteligencije i naroda smatra da je posljednjim promjenama Ustava BiH i entiteta, te izbornog zakona ozbiljno narušena njihova konstitutivnost. Možemo li reći da su oni najnezadovoljnija nacionalna skupina u BiH i imaju li razloga za to?

Paddy Ashdown: Aposlutno ne! Nitko ozbiljan nije mogao imati iluziju da će procesom ustavnih promjena svi biti u potpunosti zadovoljni. To je process, a ne događaj. Svatko onaj tko smatra da su njegova ustavom zagarantirana prava, pojedinačna ili kolektivna, narušena može pokrenuti slučaj pred sudom. Pitanje provedbe ustavnih promjena i njihovog daljnjeg vođenja je stvar politički izabраниh predstavnika svakog naroda i svih građana BiH. Na njima je da se za to kao i za interese ukupnog boljitka bore zdušno. Narod je taj koji političare izabране da ih vode u njihovo ime drži odgovornima za postignute rezultate, kako na polju ustavnog položaja tako i na bilo kojem drugo polju djelovanja. Hrvati su možda najmalobrojniji konstitutivni narod u BiH, ali imaju sposobnosti da budu gospodarska snaga BiH.

Katolički tjednik: Smatrate li da je doslo vrijeme da se ozbiljno promišlja o promjeni Daytonskog sporazuma? Kako vi vidite budućnost BiH i njena tri naroda? Smatrate li da su potrebne korjenite promjene u državnom uređenju?

Paddy Ashdown: Ja sam već par puta rekao da Dayton ne vidim kao plafon nego kao temelj sa koga se može dalje graditi. Ono što je potrebno za to je dosljedno sprovođenje samog sporazuma te politička volja za njegovu nadgradnju. Mnogo energije se troši u pravcu rasprava oko nekakvih nadgradnji i promjena

Daytona. Za narode u BiH mnogo bi korisnije bilo kad bi se silna intelektualna te svka druga energija okrenula ka reformama i gospodarskom oporavku BiH. Zamislite ukoliko bi smo se svi ponaosob posvetili reformama pravosuđa, gospodarstva te državnih institucija. Zamislite što bi smo mogli postići. To je ono što muči običnog građanina BiH te iz tog razloga mislim da bi se sva energija trebala usredotočiti na poboljšanja na polju reformi. Dayton će se jednog dana promijeniti ali će to biti do naroda BiH, a ne do međunarodne zajednice.

Katolički tjednik: Osjećate li se i Vi ponekad poraženi znajući da preko 60% mladih želi otići iz BiH, slušajući najave ekonomista da BiH u sljedećim godinama ne može očekivati nikakve korake naprijed u podizanju životnog standarda, da u zemlji postoji ogromna birokracija, korupcija, trgovina ljudima i narkoticima...?

Paddy Ashdown: Najveće izvozno dobro BiH danas je njena mladež tj. njena budućnost. Odljev mladih i talentiranih, dugoročno gledano, vjerojatno čini najveću prijetnju ovoj državi. Uspijeti nećemo ukoliko ovu pojavu ne zauzdamo i ne obrnemo process.

Ovo znači dvije stvari. Prvo, pružanje mladima takvog obrazovanja koje će im dati realnu osnovu da uspiju. Kao drugo, stvaranje okruženja gdje će mladi obrazovani, talentirani i vrijedni uspijeti. Rekavši sve ovo dodao bih jos i to da će predanost reformama te njihov uspjeh imati velikog utjecaja na mladež, a samim time i na dugoročnu budućnost BiH.

Katolički tjednik: Recite nam kakvi su vaši odnosi sa najjačom hrvatskom političkom strankom HDZ-om i koje sugovornike iz javnog života Hrvata u BiH osobito cijenate?

Paddy Ashdown: Odnosi su sasvim korektni te tu zaista ne bih imao nesto posbno reći. Što se tiče pojedinaca od samog početka sam govrio da nismo toliko zainteresirani kako za pojedince tako ni za stranke pojedinačno, nego za konkretne

programe i ideje koje će građanima BiH dojnijeti boljitak u životu.

Katolički tjednik: Kada bi ste u nekoliko riječi ocjenjivali dosadašnje učinke novih vlasti što bi ste istaknuli?

Paddy Ashdown: Odgovor je da su nove vlasti praktično tek formirane. Proces pravljenja koalicija je oduzeo vrijeme. Mnogo vremena je proteklo u uspostavljanju nove državne službe, odnosno želja da se ostane u okviru onih odnosa koji su postojali ranije. S druge strane, postigli smo stvarne pomake u radu Vijeća ministara na gospodarskom planu. Znači već da su prijedlozi poduzetnika BiH usvojeni u Vijeću ministara i u oba entiteta. Svaka od tih reformi bila je reforma za koju su BiH gospodarstvenici rekli: ukoliko ova reforma prođe, bit će lakše poslovati, izvoziti iz BiH.

Ono što bi bilo najbolje je da domaći političari udvostruče napore u sprovođenju reformi jer ono čega BiH sigurno nema je vrijeme.

Katolički tjednik: Vjerujete li u “odgojnu diktaturu” i upravljanje jednom zemljom bez iole značajnije odgovornosti za postignute rezultate?

Paddy Ashdown: Ne! Od samog početka ponavljam da ću svojim najvećim uspjehom smatrati ako u trenutku kad budem odlazio mogemo barem reći kada će se završiti mandat Visokog predstavnika. Da bi se to desilo ponoviću – mora se desiti veće učešće domaćih političkih snaga u cjelokupnom procesu reformi. Ljudi BiH su ti koji trebaju izabrane političare držati odgovornima za ono što obećaju tijekom predizbornih kampanja u odnosu na ono što ispune tijekom svoga mandata. Ja sam tu samo da pomognem ali glavni motor mora biti domaći, ukoliko svi zelev uspjehe BiH i njenim stanovnicima.

Katolički tjednik: Provodite li anketna istraživanja o tome što stanovnici BiH misle o djelovanju međunarodne zajednice, kako doživljavaju rad OHR-a?

Paddy Ashdown: Da, ali ih nikada ne komentiramo.

Katolički tjednik: Što nam Visoki predstavnik može kazati da su realna i ohrabrujuća nadanja za bolji život stanovnika ove zemlje te da li je realno očekivati da BiH krene naprijed uz veliki i iskreni kompromis i dogovor sva tri naroda, možda uz tek manje asistencije međunarodne zajednice?

Paddy Ashdown: Ja jesam optimist. Bosna i Hercegovina kao i sve zemlje Središnje Europe, mora postati članica Europske unije i NATO-a. Ako pogledamo kartu Europske unije, vidi se kako se Europska unija sve više širi na području Balkana. Pitanje je dana kada će Mađarska i Slovenija pristupiti Europskoj uniji. Pravi odgovor na probleme BiH je okvir Europske unije, jer u tom kontekstu nacionalna pitanja u BiH će se razvodniti, BiH će biti članica EU zajedno sa Hrvatskom, ministri iz Zagreba i ministri iz Sarajeva radit će zajedno u Bruxellesu. BiH će biti članica EU, ali i Srbija. Sarajevo i Zagreb će u Bruxellesu otkriti da imaju zajedničke interese. Imat će zajedničke stavove o gospodarskim pitanjima jer gospodarstvo ovog regiona ima međusobne sličnosti te je u takvom okviru nezamislivo da dođe do međunacionalnog nasilja, koje smo vidjeli u ovom regionu prije deset godina. Kaže se da svakih 30-40 godina na Balkanu dolazi do nacionalnih sukoba. Međutim, ono što je bitno jeste da će sve zemlje balkanskog regiona, kroz 20 ili 30 godina, već biti unutar EU ili NATO-a. Zato sam siguran da se povijest u ovome regionu neće ponavljati.